

Martin Tomsa

Deset let tančil v Národním divadle a pracoval s několika choreografy světového formátu. Dnes už pátým rokem vede balet opavské opery. Obě loňská taneční představení přinesla opavskému baletu velký divácký úspěch, a tak jeho přínos ocenili letos v září zástupci opavských kulturních institucí cenou Opavská Thálie.

Taneční zkušenosti Martina Tomsy (41) vzbuzují úctu. Pracoval pod jedním z nejzajímavějších choreografů 20. století Maurice Bejártem, tančil v choreografiích české špičky Jiřího Kyliána. Procestoval řadu zemí a pozvali si jej jako pedagoga i do Japonska. Muž, který na jaro příštího roku připravuje ve Slezském divadle rockový balet, však v dětství vůbec netušil, že se jeho život bude ubírat cestou klasického tance.

Až do svých patnácti let karvinský rodák o tanec nezavádil. „Chtěl jsem být nejdřív vojenský pilot a studovat v Košicích. Ukázalo se ale, že nemám tak dobré oči, jak po pilotech požadovali,“ vypráví. „Pak jsem chtěl jít na herectví. Líbili se mi akční hrdinové, jako Zorro mstitel, a chtěl jsem dělat to, co dělali ve filmech oni,“ pokračuje. Jenže v roce, kdy končil základní školu, se herecký ročník na ostravské konzervatoři neotvíral. „Otvíral se jen ročník baletní. „Dělaly se tam zkoušky na klasický akademický tanec. A táta mi řekl, ať to zkusím, že aspoň budu na konzervatoři a pak už se k herectví nějak dostanu,“ říká.

Na přijímací zkoušky vyrazil bez taneční přípravy. O hudební a pohybové vloh se ale nemusel bát. „Hrál jsem šest let na housle a dělal jsem judo. Takže pohybově jsem byl připravený: rovnováha, orientace v prostoru, koordinace. Přišel jsem na talentovky, tam miliony holek, a já s tátou v řířích a tílku. Na sál jsem přišel samozřejmě v červených trenýrkách a bílém tílku, takže se komise pobavila,“ usmívá se (červené trenýrky a bílé tílko byly tehdy součástí povinné školní výbavy pro tělocvik). Komise si vyzkoušela, jak vnímá hudbu, rytmus, jak se dokáže pohybovat a přijala ho.

Baletní dřina jej začala brzy bavit. Pod vedením pedagoga Jiřího Dužího brzy opustil myšlenky na přechod k hercům a zůstaly mu bojová umění a tanec. Patřil k výrazným studentům a jeho cesta na nejlepší česká prkna byla zcela přímá. „Ve čtvrtém ročníku za mnou přišly spolužačky, že na fermanu visí, že Národní divadlo dělá konkurz. Říkali mi: tak běž. Šel jsem tam a ještě ten den si mě tehdejší šéf baletu Jiří Němeček zavolal, že jsem přijat,“ pokračuje. Jeho výkon musel být přesvědčivý, protože se o výsledku dozvěděl dříve než ostatní uchazeči z obvyklého přijímacího dopisu. „Byl jsem nehorázně šťastný. Byl jsem tam mezi všemi osobnostmi tehdejšího baletního světa,“ popisuje tehdejší pocity.

Kromě zkušeností s domácí špičkou a s moderním tancem se jeho taneční kroky protnul i s choreografickými esy, jako byl například legendární Francouz Maurice Bejárt. Choreograf, který výrazně ovlivnil celý světový balet. Maurice Bejárt, který kdysi připravoval v Praze představení Bolero, si Martina Tomsu vybral jako jednoho ze šesti tanečníků, kteří měli doplnit jeho kmenový soubor.

„Práce s ním byla velmi bohorodá. Tam jsem pochopil, jak se má jednat s lidmi. On z nich vyždímal všechno, a přitom nemusel na nikoho křičet. Byl věcný, konkrétní, mluvil potichu a velmi podrobně vysvětloval nejen to, co lidé mají dělat, ale především proč to mají dělat. Vysvětloval i ty nejmenší detaily. Neřikal jen: tady mávneš rukou. On vysvětloval i to, proč mají mávnout. Navíc byl otevřený, když někdo jeho nápad dokázal posunout ještě dál,“ vzpomíná na baletní veličinu. „Nešlo jen o spolupráci na krocích, na choreografii, ale

i o to psychicky se naladit na stejnou notu. Pak se z toho dá vytvořit krásné divadlo,“ dodává.

Jako památku na práci s Bejártem dostal taneční boty, kterým tehdy říkali bejártovky. „To byly boty, jaké tehdy u nás vůbec nebyly. A dodneška říkám baletním piškotům bejártovky,“ vypráví.

V roce 1990 se stal šéfem baletu Národního divadla Vlastimil Harapes a Martin Tomsa pod jeho vedením strávil několik tanečních let. „Pro mě je to období hodně spojené se zájezdy po Evropě. Vlastimil Harapes byl autoritativní člověk, ale byl i společenský. Byl to bavič, rád povídal a dělal si legraci,“ říká.

Během let v Národním divadle získal první mezinárodní pedagogické zkušenosti, když jako sólista a pedagog připravoval tanečníky Hiraku balet pro představení Sen noci svatojánské v Japonsku nedaleko Tokia. Japonští divadelníci si jej vybrali na základě jeho tanečních vystoupení. Byla to pro něj první velká samostatná cesta, která však mohla skončit už pár minut po příletu do Tokia. Po příletu totiž zjistil, že je bez bagáže a i jeho průvodce nebyl v celé hale k nalezení. Průvodce dorazil vinou tokijské dopravní zácpy o hodinu a půl později, Martina Tomsu uklidnil, že opožděná zavazadla jsou zcela běžná a dorazí později.

„Každý den byly tréninky, zkoušky na představení Sen noci svatojánské. Já jsem se učil svůj part a přitom pedagogicky vedl i ostatní členy toho souboru. Japonští tanečníci jsou nesmírně disciplinovaní. Neremcaj a dlouho vydrží být koncentrovaní. Také to jsou pracanti, kteří vydrží, dokud člověk neřekne, aby si dali pauzu,“ popisuje zkušenosti. Pobyt zúročil představením před několikaletým vyprodaným divadlem.

V Japonsku navštívil i místní dojo, které bylo zaměřeno na kendo (bojové umění s bambusovým mečem). Zacvičil si s žáky bojové školy, sklídl několik pochvalných komentářů k jeho pohybovým dovednostem. Martin Tomsa se bojovým uměním věnuje už 12 let. Začínal judem, a pak si zkusil ještě karate, aikido či musado. Nakonec natrvalo zakotvil u stylu, kterému se lidově říká ninjutsu (bojové umění ninjů), který ho oslovil svým reálným pojetím. V nindžutsu je držitelem druhého danu.

Po deseti letech pobytu v Praze se Martin Tomsa chtěl vrátit do rodného kraje. Tančil dál v prestižním zájezdovém baletu Roberta Balogha jako tanečník demi-charakterních rolí a čekala ho představení po celé Evropě. Krátce působil v Ostravě, založil zde taneční skupinu, učil na místní umělecké škole, ale pak dostal nabídku z Opavy spojenou nejen s tančením, ale i baletním vedením. To pro něj byla lákává kombinace a v Opavě zakotvil.

Nejdříve připravil balet na téma Biblické písně, poté připravil Marnou opatrnost. Představení bylo zdařilé a noviny začaly psát o znovuzrození opavského baletu. Loni diváky Slezského divadla zaujalo představení Radůz a Mahulena a představení Carmen. Premiéra Carmen zapůsobila i na jinak opatrného ředitele Slezského divadla Jindřicha Paskera, který Tomsu ihned požádal o další taneční představení pro novou sezonu. Tou bude rockový balet Kladio na čarodějnici. Půjde o světovou premiéru, která vypráví příběh mladé italské dívky a německého biskupa, jejichž láska rozkvetla v renesančním Římě a skončila při honu na čarodějnice v Heidelbergu. „Věřím, že to bude představení, které osloví jak mladé diváky do třiceti let, tak i ty starší třeba i nad sedmdesát,“ věří Martin Tomsa. Průlomový počín bude mít premiéru v březnu příštího roku. A největší pracovní přání Martina Tomsy? „Můj sen byl a je, aby se stal z opavského baletu plnohodnotný samostatný soubor, se kterým by se dala dělat i velká představení,“ říká.

Foto: Jan Šindler